

ĆWICZENIA

DO

INTERNETOWEGO PODRĘCZNIKA HISTORII KASZUBÓW

TEMAT 8: PODZIAŁ RELIGIJNY KASZUB.

Zadanie 1 [2 pkt]

Uzupełnij zdanie:

Decyzja o wprowadzeniu luteranizmu w Księstwie Pomorskim zapadła w roku, w czasie obrad sejmu (landtagu) w (podaj miejscowość)

Zadanie 2 [4 pkt]

Uzupełnij poniższe zdania dobierając (w odpowiedniej formie językowej) określenia spośród poniższych:

księstwo wschodniokaszubskie, księstwo zachodniokaszubskie, luteranizm, anglikanizm, katolicyzm

Od XVI w. nastąpił podział religijny Kaszub. Gryfici, czyli władcy wprowadzili w swym państwie Natomiast na obszarze dawnego, znajdującym się od 1466 r. pod panowaniem polskim, większość Kaszubów zachowała

Zadanie 3 [3 pkt]

Przyporządkuj obiekty sakralne do dwóch odłamów chrześcijaństwa (do tabelki wpisz odpowiednie literki).

A

B

C

(Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/>; <http://zwiedzajkaszuby.pl/>; <https://commons.wikimedia.org/wiki/>)

Lp.	Odlam chrześcijaństwa	Ilustracja
1	katolicyzm	
2	luteranizm	

Material źródłowy do zadań 4 i 5:

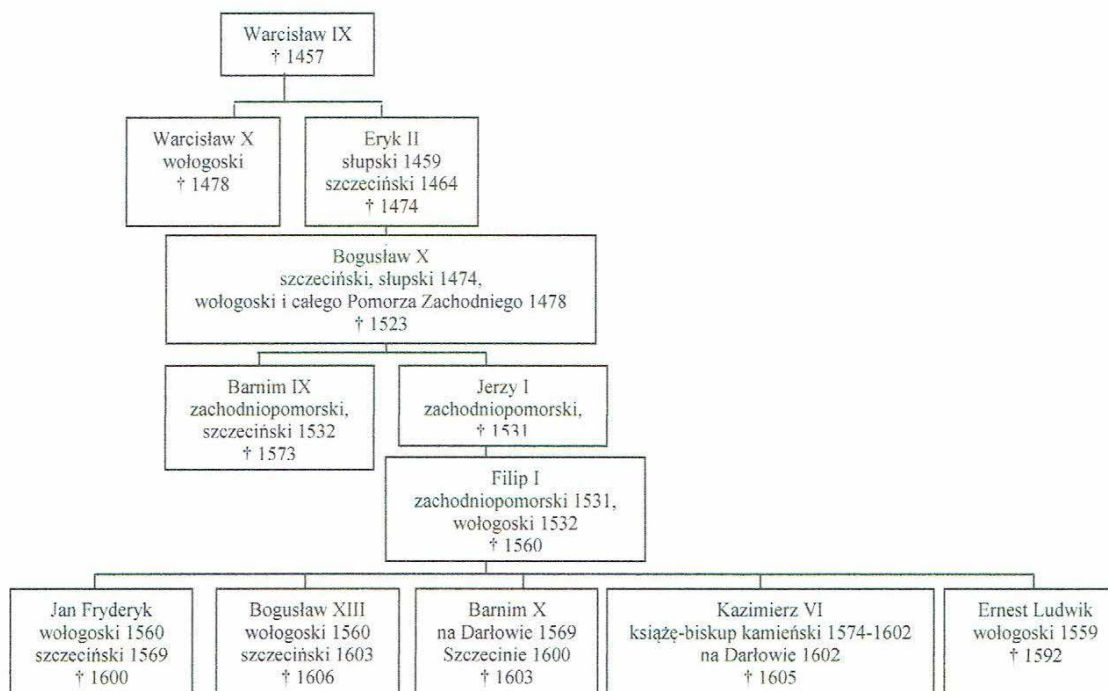
Źródło A. Wprowadzenie reformacji w księstwie zachodniokaszubskim.

Na (...) sejmie Rzeszy w Wormacji [w 1521 r. – D.Sz.] wyklęto naukę doktora Marcina Lutra i księgi jego spalono, cesarz zaś rozkazał, iżby wszędy przestrzegano starych obyczajów Kościoła rzymskiego. To też książę (...), wróciwszy do domu, edykt ten kazał ogłosić stanom, które się nie sprzeciwiły. Wnet jednakowoż (...) znalazło się wielu, którzy naukę jego przyjęli oraz jej bronili. (...) Atoli książę (...) zostawił to w spokoju i nieszczególnie w tej sprawie podejmował wysiłki. Byli (...) pośród jego radców (...) uczeni, którzy sprzyjając ewangelii, nie dopuścili, żeby kaznodziejom stało się coś złego. Tak tedy w Szczecinie postawiła ewangelia pierwszy krok na ziemi pomorskiej i z czasem rozeszła się stąd do Strzałowa, Słupska, Kołobrzegu, Trzebiatowa nad Regą i kilku innych miast. (...)

Gdy rządy objęli jego synowie, książę Jerzy oraz książę Barnim (...) nastąpił sejm zapowiadany (...). Książęta przedstawili tam stanom swój zamiar co do ewangelii. (...) Przystali tedy wszyscy wspólnie, by w całym kraju ewangelię świętą głoszono jasno i bez przeszkód oraz wszelki usunięto papizm i obrządki będące wbrew Bogu.

(T. Kantzow, *Pomerania. Kronika pomorska z XVI wieku*, t. 2, tłum. K. Gołda, Szczecin 2005, s. 146-148, 157, 207)

Źródło B. Fragment drzewa genealogicznego Gryfitów.

(Na podstawie: G. Labuda, *Historia Kaszubów w dziejach Pomorza*, t. 1: *Czasy średniowieczne*, Gdańsk 2006, s. 106-107; E. Rymar, *Rodowód książąt pomorskich*, Szczecin 2005, tab. X, XII)

Zadanie 4 [3 pkt]

A. Wykorzystując źródło B podaj imię księcia, który był ojcem wspomnianych w źródle A książąt: Jerzego i Barnima.

Imię księcia -

B. Wyjaśnij, czy ów książę był władcą tolerancyjnym.

.....

.....

.....

C. Odwołując się także do wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij, czy idee głoszone przez Marcina Lutra szybko znalazły zwolenników w księstwie zachodniokaszubskim.

.....

.....

Zadanie 5 [1 pkt]

Wyjaśnij, odwołując się wyłącznie do materiału źródłowego, kto szybciej przyjmował luteranizm: mieszczenie czy chłopci?

.....

.....

Materiał źródłowy do zadań 6 i 7:

Początki piśmiennictwa kaszubskiego wiążą się ściśle z reformacją. (...) Zgodnie z zasadami nowego Kościoła nabożeństwa miały być odprawiane w języku ojczystym wiernych, a więc również po kaszubsku. (...) W nabożeństwach ewangelickich pieśń kościelna zajmowała od samego początku szczególnie ważne miejsce, toteż nic dziwnego, że najpierw wydano drukiem śpiewnik. (...) W przedmowie do zbioru pieśni Krofeya autor wyraził nadzieję, że więcej książek zostanie przetłumaczone na język „sławięski”; na ziemi bytowskiej i lęborskiej nie doszło jednak do tego, ponieważ w roku 1637, wobec wymarcia rodu zachodniopomorskich Gryfitów, Polska wcieliła te ziemie jako wygasłe lenno do swego obszaru państwowego i przez dwadzieścia lat zarządzała nimi bezpośrednio. W tym okresie kontreformacja prowadziła skutecznie swą działalność, częściowo restytuując katolicyzm, a wraz z nim polski język kościelny. Punkt ciężkości piśmiennictwa kaszubskiego, związanego ściśle z protestantyzmem, przesunął się zatem na północny zachód, do ziemi słupskiej, a ściślej – do (...) Smołdzina. (...)

Od połowy XVIII wieku liczba ewangelików kaszubskich zaczęła się szybko zmniejszać, co spowodowało osłabienie zainteresowania pastorów działalnością przekładową.

(Źródło: F. Neureiter, *Historia literatury kaszubskiej. Próba zarysu*, przeł. M. Boduszyńska-Borowikowa, wstęp T. Bolduan, Gdańsk 1982, s. 23, 25, 32)

Zadanie 6 [3 pkt]

Wykorzystując powyższy materiał źródłowy oraz treść tematu 8 Internetowego Podręcznika Historii Kaszubów, oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest ono fałszywe.

Lp.	Zdanie	Prawda	Falsz
A	Szymon Krofey był pastorem w Bytowie.	P	F
B	Rozwój piśmiennictwa kaszubskiego na ziemi lęborsko-bytowskiej został przerwany w wyniku jej zajęcia przez państwo polskie (Rzeczpospolitą Obojga Narodów).	P	F
C	Dzieło Szymona Krofeya nigdy nie ukazało się w wersji drukowanej.	P	F

Zadanie 7 [1 pkt]

Wykorzystując zamieszczony wyżej materiał źródłowy oraz treść tematu 8 Internetowego Podręcznika Historii Kaszubów, podaj imię i nazwisko pastora w Smołdzinie, który kontynuował dzieło Szymona Krofeya.

Odpowiedź:

Zadanie dodatkowe:

Wykorzystując treści zawarte w temacie 8 Internetowego Podręcznika Historii Kaszubów oraz materiały źródłowe zawarte w niniejszym ćwiczeniu, a także wiedzę pozaźródłową, uzupełnij poniższą tabelkę. Należy w niej ukazać wpływ czynników religijnych nie tylko na losy poszczególnych części (katolicka, luterńska), ale też na dzieje całej wspólnoty kaszubskiej. Uwzględnij skutki w szerokim kontekście czasowym (aż do XXI w.).

Skutki przyjęcia luteranizmu przez część Kaszubów		Skutki zachowania religii katolickiej przez Kaszubów (we wschodniej części Kaszub)	
pozytywne	negatywne	pozytywne	negatywne